

Labyrint

základní škola

Školní vzdělávací program školní družiny (ŠVP ŠD)

„Společně za poznáním a odpovědností“

Název školy	Základní škola Labyrint Lhota s.r.o.
Adresa	Komenského 135, Háj ve Slezsku - Lhota
Ředitelka školy	doc. Dr. phil. Veronika Kotůlková
Platnost dokumentu	od 1. 9. 2026
Zpracováno	v souladu se školským zákonem, vyhláškou o zájmovém vzdělávání a v návaznosti na ŠVP školy
Podpis ředitelky školy	

1. Postavení školní družiny a její vazba na ŠVP školy

Školní družina je školským zařízením pro zájmové vzdělávání. Ve vzdělávacím systému školy plní specifickou roli: navazuje na školní vyučování, ale nekopíruje ho. Vytváří bezpečný a smysluplný prostor pro odpočinek, rekreaci, zájmové činnosti, vztahové učení, praktický život a osobnostní růst dítěte i dospívajícího.

Školní vzdělávací program školní družiny vychází z hodnot, směřování a obsahu školního vzdělávacího programu základní školy Labyrint Lhota. Ten je pro ŠD důležitým obsahovým a hodnotovým východiskem, zejména v důrazu na rozvoj kompetencí, wellbeingu, odpovědnosti, spolupráce, práce s informacemi a vztahu k reálnému životu.

Školní družina podporuje vzdělávací cíle školy jinými prostředky než povinné vyučování. Nabízí dětem a žákům prostor pro volbu, vlastní tempo, praktickou činnost, pobyt venku, tvořivost, spolupráci, péči o prostředí a komunitní život. V prostředí Montessori školy je důležitou součástí činnosti ŠD připravené prostředí, respektující komunikace, svoboda v rámci jasných hranic a podpora vnitřní motivace.

2. Charakteristika školní družiny

Školní družina je součástí základní školy Labyrint Lhota a probíhá v prostorách školy a na navazujících venkovních plochách. Využívá připravené prostředí školy, třídy, herny, zahradu, knihy, výtvarný a pracovní materiál, deskové hry, digitální techniku určenou pro vzdělávací účely a další pomůcky odpovídající věku žáků.

Cílovou skupinu tvoří primárně žáci 1. stupně základní školy. Při organizačních možnostech školy a v souladu s kapacitou je školní družina určena také žákům 2. stupně základní školy, zejména tehdy, pokud je pro ně žádoucí nabídnout bezpečný, smysluplný a rozvojový čas po vyučování. Pro žáky školní družina nefunguje jako „hlídání po škole“, ale jako prostor pro samostatnější práci, komunitní spolupráci, projektové a řemeslné činnosti, péči o mladší děti, služby komunitě a rozvoj odpovědnosti.

Školní družina se organizačně člení na oddělení podle aktuálního počtu přihlášených žáků a organizačních možností školy. Provozní dobu, způsob příchodů a odchodů, pravidla omlouvání a další provozní náležitosti upravuje vnitřní řád školní družiny. Přesné údaje o kapacitě, provozu a organizaci škola každoročně aktualizuje podle reálných podmínek.

Předností školní družiny v prostředí Montessori školy je heterogenní komunita. Mladší a starší žáci se učí spolupracovat, respektovat potřeby druhých, inspirovat se navzájem a postupně přebírat větší míru samostatnosti a odpovědnosti.

3. Východiska pro vzdělávání ve školní družině

Činnost školní družiny vychází z principů Montessori pedagogiky a z přesvědčení, že čas mimo vyučování má být stejně smysluplný, kultivovaný a rozvojový jako čas ve vyučování, byť jinými prostředky a v jiném rytmu.

Východisky práce školní družiny jsou zejména: respekt k individualitě dítěte a dospívajícího; připravené prostředí; svoboda volby v rámci jasných a srozumitelných hranic; vnitřní motivace; aktivita a zkušenost jako základ učení; heterogenní skupina jako prostor sociálního učení; rovnováha mezi odpočinkem, pohybem, tvořivostí, praktickou činností a vztahovým učením; důraz na wellbeing a bezpečné klima; postupné přebírání zodpovědnosti za sebe, druhé i společné prostředí.

Školní družina navazuje na vzdělávací oblast školy a přirozeně podporuje rozvoj klíčových kompetencí a gramotností. Neplní však roli dalšího vyučování. Důležitá je možnost spontánní hry, relaxace, rozhovoru, dokončení započaté práce, individuálního zájmu i společně organizovaných aktivit.

4. Cíle zájmového vzdělávání ve školní družině

Cílem školní družiny je vytvářet bezpečné, podnětné a respektující prostředí, v němž mohou žáci smysluplně trávit čas mimo vyučování, rozvíjet svou osobnost, vztahy, zájmy a praktické kompetence pro život.

Školní družina usiluje o to, aby žák:

- rozvíjel samostatnost, sebeobsluhu a odpovědnost;
- učil se volit činnost a nést přiměřené důsledky své volby;
- posiloval schopnost spolupráce, komunikace a řešení konfliktů;
- zažíval přijetí, bezpečí a sounáležitost;
- dokázal vhodně odpočívat i aktivně trávit volný čas;
- prohluboval vztah k přírodě, místu, komunitě a společným pravidlům;
- rozvíjel tvořivost, estetické cítění a manuální zručnost; pracoval s informacemi bezpečně a smysluplně;
- přiměřeně pečoval o své fyzické i duševní zdraví.

Pro žáky 2. stupně se cíle dále rozšiřují o oblast osobní autonomie, organizace vlastního času, projektové spolupráce, reflexe, občanské odpovědnosti, digitální kultury, praktických životních dovedností a služby komunitě. U starších žáků je větší důraz kladen na sebeřízení, odpovědné rozhodování, mentoring mladších, plánování a dokončování delších aktivit a na propojení činností družiny s reálným životem.

5. Výchovné a vzdělávací strategie

Ve školní družině podporujeme učení prostřednictvím připraveného prostředí, svobodné volby v jasně vymezených hranicích, práce s materiálem, komunity, rozhovoru, reflexe, pohybu, tvořivosti a zkušenosti. Dospělý vytváří podmínky pro smysluplnou činnost, pečuje o bezpečné a podnětné prostředí, nabízí inspiraci a doprovází žáky na jejich cestě. V montessori pojetí není dominantním organizátorem každé minuty, ale citlivým průvodcem, který podporuje samostatnost, odpovědnost a aktivní účast dítěte v komunitě.

Kompetenci k učení rozvíjíme tím, že žáci mohou pozorovat, zkoumat, objevovat souvislosti, samostatně si vybírat činnost, plánovat si práci, dokončovat započaté aktivity a ohlížet se za tím, co se jim dařilo a co mohou příště udělat jinak. Vedeme je k radosti z poznávání, k vytrvalosti a k uvědomování si vlastního pokroku.

Komunikační kompetenci podporujeme prostřednictvím komunitních kruhů, sdílení, dialogu, naslouchání, domlouvání společných pravidel, prezentace vlastních nápadů i řešení běžných situací v kolektivu. Žáci se učí vyjadřovat své myšlenky přiměřeně situaci, s respektem k druhým a s ohledem na vztahy ve skupině.

Osobnostní a sociální kompetenci rozvíjíme v každodenním soužití heterogenní skupiny. Podporujeme sebepoznání, seberegulaci, schopnost požádat o pomoc i pomoc nabídnout, spolupráci, ohleduplnost, respekt k odlišnosti a postupné přebírání odpovědnosti za sebe i za společné fungování. Vedeme žáky k tomu, aby rozuměli svým potřebám, emocím a vlivu svého jednání na ostatní.

Kompetenci k občanství a udržitelnosti posilujeme tím, že žáci spoluvytvářejí společná pravidla, pečují o prostředí, podílejí se na životě komunity, učí se vnímat spravedlnost, ohleduplnost a odpovědnost vůči druhým i vůči světu kolem sebe. Všímáme si témat souvisejících s místem, kde žijeme, s péčí o společný prostor, s přírodou i s udržitelnými každodenními návyky.

Kompetenci k řešení problémů podporujeme v situacích, kdy žáci hledají řešení sporů, organizačních a praktických úkolů, nečekaných situací i společných projektových výzev. Vedeme je k tomu, aby dokázali situaci pojmenovat, přemýšlet o možnostech, zvažovat důsledky a hledat funkční a ohleduplná řešení.

Kompetenci k podnikavosti a pracovní rozvíjíme zejména skrze praktické činnosti, péči o prostředí, plánování aktivit, dokončování práce, službu komunitě a převzetí odpovědnosti za svěřený úkol. Žáci se učí přicházet s nápady, proměňovat je v konkrétní kroky, spolupracovat na jejich uskutečnění a nést přiměřenou odpovědnost za výsledek.

Kulturní kompetenci podporujeme tím, že žáci tvoří, objevují různé formy uměleckého a kulturního vyjádření, seznamují se s tradicemi, slavnostmi, příběhy a různorodostí lidského světa. Vedeme je k citlivosti, estetickému vnímání, tvořivosti a respektu k vlastní i cizí kultuře.

Digitální kompetenci rozvíjíme přiměřeně věku a možnostem družiny. Žáky vedeme k bezpečnému a smysluplnému zacházení s digitálními technologiemi, k základní orientaci v informacích, k uvážlivému používání digitálních nástrojů a k vnímání jejich přínosů i rizik v každodenním životě. Digitální prostředky chápeme jako jeden z nástrojů učení, komunikace a organizace, nikoli jako cíl sám o sobě.

U žáků 2. stupně ZŠ jsou tyto strategie rozšířeny o větší míru odpovědnosti a možnosti podílet se na plánování delších a náročnějších úkolů, práci v menších projektových týmech, organizaci aktivit pro mladší spolužáky, vedení dílčích služeb pro komunitu, práci s informacemi, diskusi nad etickými a společenskými tématy, bezpečné používání digitálních nástrojů a hlubší reflexi vlastního podílu na fungování skupiny. Důraz klademe také na rozvoj identity, vztahů, smysluplného trávení volného času, občanské zralosti a schopnosti nést odpovědnost za vlastní rozhodování.

6. Formy zájmového vzdělávání

Vzdělávání ve školní družině se uskutečňuje zejména formou pravidelné docházky; škola může podle svých podmínek organizovat také aktivity příležitostné. Organizace činností zohledňuje věk žáků, jejich potřeby po vyučování i aktuální rytmus dne.

Ve školní družině využíváme tyto formy činnosti: pravidelné činnosti; spontánní činnosti; příležitostné akce; odpočinkové a rekreační činnosti; pobyt venku; individuální činnosti podle zájmu a potřeb žáků; osobní přípravu na vyučování v přiměřeném rozsahu; komunitní a projektové činnosti.

Pro starší žáky 2. stupně je vhodné posilovat zejména samostatné a projektové formy práce, dílny, klubové aktivity, komunitní služby, činnosti s praktickým přesahem, debatní a tvůrčí formáty, bezpečnou práci s digitálními zdroji a spoluorganizaci některých činností družiny.

7. Obsah a plán vzdělávání

Obsah vzdělávání ve školní družině je uspořádán do tematických oblastí, které navazují na profil školy a na vzdělávací cíle základní školy. Program je otevřený a umožňuje pružně reagovat na složení skupiny, roční období, aktuální situace ve škole i zájmy žáků.

Tematické oblasti nejsou chápány jako předměty. Jsou to rámce, v nichž se propojuje odpočinek, hra, tvořivost, praktický život, sociální učení, pohyb, kultura a vztah k okolnímu světu.

Tematická oblast	Zaměření	Příklady činností
Místo, kde žijeme	vztah ke škole, obci, krajině a komunitě	vycházky, mapování okolí, péče o školní prostředí, místní tradice, orientace v obci
Lidé kolem nás	vztahy, pravidla, respekt, komunikace a spolupráce	komunitní kruhy, společné dohody, řešení konfliktů, hry na spolupráci, sdílení zkušeností
Lidé a čas	denní rytmus, plánování, tradice a smysluplné trávení času	plánování odpoledne, sezónní činnosti, kalendář školy, reflexe dne, práce s režimem
Rozmanitost přírody	vztah k přírodě a environmentální citlivost	pobyt venku, péče o zahradu, pozorování změn v přírodě, třídění odpadu, přírodovědné aktivity
Člověk a zdraví	wellbeing, pohyb, odpočinek, bezpečí a psychohygiena	pohybové hry, relaxace, práce s emocemi, bezpečnostní pravidla, zdravé návyky
Kultura a tvořivost	estetické, hudební, dramatické a výtvarné vyjadřování	tvořivé dílny, práce s materiálem, hudba, dramatizace, četba, prezentace výsledků
Praktický život	samostatnost, zručnost a odpovědnost za prostředí	příprava svačiny, péče o pomůcky, drobné práce, organizace prostoru, služba komunitě
Práce s informacemi a digitální kultura	smysluplná práce s informacemi a bezpečné digitální návyky	vyhledávání informací, práce s knihou i digitálním zdrojem, ověřování informací, pravidla bezpečného chování online

Specifická nabídka pro žáky 2. stupně

Pro žáky 2. stupně škola zařazuje zejména takové činnosti, které odpovídají jejich vývojovým potřebám a větší míře samostatnosti:

- samostatné nebo týmové miniprojekty s delším časovým horizontem
- řemeslné, technické a badatelské dílny
- čtenářské, debatní nebo filmové kluby s reflexí
- péče o mladší žáky, mentoring a podpora společných aktivit školy
- plánování a organizace komunitních akcí, jarmarků a školních setkání
- praktické životní dovednosti – vaření, práce s nástroji, péče o prostředí, organizace času
- environmentální a servisní projekty s přesahem do školy nebo obce
- bezpečná práce s digitálními nástroji, tvorba jednoduchých výstupů a práce s informacemi
- reflexivní aktivity zaměřené na vztahy, emoce, sebepoznání a odpovědné rozhodování

8. Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání

Žáci jsou do školní družiny přijímáni na základě písemné přihlášky podané zákonným zástupcem. O přijetí rozhoduje ředitelka školy s ohledem na kapacitu a organizační možnosti školní družiny. Kritéria přijetí a případná priorita jednotlivých skupin žáků jsou zveřejněny školou před zahájením školního roku. Součástí přihlášky jsou údaje o způsobu odchodu žáka, kontaktech na zákonné zástupce, údajích významných pro zajištění bezpečnosti a dalších informacích potřebných pro organizaci vzdělávání. Změny v odchodech a docházce se provádějí písemnou formou podle pravidel školy.

Docházka do školní družiny je ukončena na konci školního roku, případně dříve na základě písemné žádosti zákonných zástupců nebo rozhodnutím ředitelky školy v souladu s vnitřním řádem školní družiny.

9. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Školní družina respektuje individualitu každého žáka a usiluje o vytváření podmínek pro jeho všestranný rozvoj. Podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vychází z doporučení školského poradenského zařízení, z podpůrných opatření stanovených školou a z průběžné spolupráce vychovatelů s třídními učiteli, školním poradenským pracovištěm a zákonnými zástupci.

Podmínky jsou upravovány zejména v oblasti organizace činností, struktury prostředí, předvídatelnosti režimu, způsobu komunikace, přiměřenosti nároků, možnosti odpočinku a dostupnosti podpory dospělého. Obdobně jsou podporováni žáci nadaní, kterým škola nabízí náročnější úkoly, větší míru samostatnosti, možnost hlubšího zkoumání a zapojení do role pomocníka, organizátora nebo mentora.

U starších žáků 2. stupně věnujeme zvýšenou pozornost také psychické pohodě, sociálním vztahům, bezpečné komunikaci v kolektivu a prevenci rizikového chování.

10. Materiální, personální a ekonomické podmínky

Školní družina využívá prostory školy a jejich vybavení tak, aby odpovídaly potřebám různých věkových skupin. Součástí prostředí jsou pracovní stoly, prostor pro odpočinek a četbu, materiál pro tvořivé a pracovní činnosti, hry, knihy, pomůcky pro pobyt venku a dle možností i prostředky pro smysluplnou práci s informacemi a digitální technikou.

Personální zajištění odpovídá počtu přihlášených žáků a organizaci školního roku. Na činnosti školní družiny se podílejí vychovatelé, případně další pedagogové školy. Pedagogičtí pracovníci průběžně rozvíjejí své profesní kompetence v oblasti zájmového vzdělávání, Montessori pedagogiky, bezpečnosti, komunikace a podpory wellbeingu.

Úplata za školní družinu není vybírána, je zahrnuta do plateb školného.

11. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

Bezpečnost a ochrana zdraví žáků ve školní družině se řídí vnitřním řádem školní družiny, pravidly BOZP a charakterem konkrétních činností. Žáci jsou pravidelně seznamováni s pravidly bezpečného chování ve vnitřních i venkovních prostorách školy, při přesunech, pobytu venku i při příležitostných akcích.

Školní družina vytváří nejen bezpečné fyzické, ale také bezpečné sociální a emoční prostředí. Dospělí vedou žáky k respektujícímu jednání, předcházejí rizikovým situacím, podporují otevřenou komunikaci a citlivě reagují na signály nepohody, konfliktů nebo vyloučení z kolektivu.

Součástí péče o zdraví je dostatek pohybu, pobyt venku, přiměřená možnost odpočinku, respekt k psychohygieně po vyučování, podpora zdravých návyků a přiměřená prevence digitální zátěže.

12. Spolupráce s rodinou, školou a dalšími partnery

Školní družina je přirozenou součástí života školy a úzce spolupracuje s vedením školy, třídními učiteli, dalšími pedagogy a školním poradenským pracovištěm. Důležitá je průběžná komunikace se zákonnými zástupci o potřebách dítěte, o organizaci docházky, o významných situacích a o možnostech společné podpory.

Podle možností školy spolupracuje školní družina také s místní komunitou, knihovnou, muzeem, kulturními a sportovními institucemi, odborníky, rodiči a dalšími partnery, kteří mohou obohacovat vzdělávací nabídku. Pro starší žáky 2. stupně je vhodné zapojovat i aktivity s přesahem do komunity, služby druhým a reálné praktické zkušenosti.